

AUGLÝSING

um fríverslunarsamning milli EFTA-ríkjanna og Serbíu.

Hinn 20. júlí 2011 var norska utanríkisráðuneytinu afhent fullgildingarskjal Íslands vegna fríverslunarsamnings milli EFTA-ríkjanna og Lýðveldisins Serbíu sem gerður var í Genf 17. desember 2009. Alþingi hafði með ályktun nr. 27/139 hinn 17. maí 2011 heimilað ríkisstjórninni að fullgilda samninginn. Samningurinn öðlaðist gildi gagnvart Íslandi 1. október 2011.

Samningurinn er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari. Viðauka við samninginn og nánari upplýsingar um hann má nálgast á vef utanríkisráðuneytisins.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Utanríkisráðuneytinu, 17. maí 2024.

F. h. r.

Martin Eyjólfsson.

Anna Jóhannsdóttir.

Fylgiskjal.**FRÍVERSΛUNARSAMNINGUR****MILLI****EFTA-RÍKJANNA****OG****LÝÐVELDISINS SERBÍU.****FORMÁLSORÐ**

Lýðveldið Ísland, Furstadæmið Liechtenstein, Konungsríkið Noregur og Svissneska ríkja-sambandið (hér á eftir nefnd EFTA-ríkin) annars vegar,

og lýðveldið Serbía (hér á eftir nefnt „Serbía“) hins vegar,

þar sem hvert einstakt ríki verður hér á eftir nefnt „samningsaðili“ og öll ríkin saman „samningsaðilar“,

SEM VIÐURKENNA gagnkvæman vilja til þess að efla tengsl milli EFTA-ríkja annars vegar og Serbíu hins vegar, með því að stofna til náinna og varanlegra samskipta,

SEM VÍSA til þess ásetnings síns að stuðla á virkan hátt að efnahagslegum samruna Miðjarðarhafssvæðis Evrópu og lýsa sig reiðubúin til að leita sameiginlegra leiða og aðferða til að styrkja þá þróun,

SEM ÁRÉTTA skuldbindingu sína um að virða lýðræði, mannréttindi og mannfrelsi, einnig stjórnmalafrelsi og efnahagsfrelsi í samræmi við skyldur sínar að þjóðarétti, þ.m.t. meginreglur sem settar eru fram í sáttmála Sameinuðu þjóðanna og almennu mannréttindayfirlýsingunni,

SEM ÁRÉTTA skuldbindingar sínar um hagþróun og félagslega þróun, um að standa vörð um heilbrigðis- og öryggismál og um virðingu fyrir grundvallarréttindum launafólks, þ.m.t. þær meginreglur sem eru settar fram í samningum Alþjóðavinnnumálastofnunar,

SEM HAGA AÐ MARKMIÐI að skapa ný atvinnutækifæri og bæta heilbrigðisskilyrði og lífskjör á yfirráðasvæðum sínum,

SEM VILJA skapa hagstæð skilyrði fyrir þróun og fjölbreytni í viðskiptum sín á milli og aukna samvinnu, bæði viðskiptalega og efnahagslega, á sviðum þar sem samningsaðilar eiga sameiginlegra hagsmuna að gæta, á grundvelli jafnréttis, gagnkvæms ávinnings, jafnræðis og þjóðaréttar,

SEM ERU STAÐRÁÐIN í að efla og stuðla að marghliða viðskiptakerfi, á grundvelli viðkomandi réttinda og skuldbindinga í samræmi við Marrakes- samninginn um stofnun Alþjóðaviðskipta- stofnunarinnar og aðra samninga, sem gerðir hafa verið á vettvangi hennar, og stuðla þar með að sam- stilltri þróun og eflingu alþjóðaviðskipta,

SEM HAGA Í HUGA að ekkert ákvæði þessa samnings megi túlka þannig að það leysi samnings- aðilana undan skuldbindingum sínum samkvæmt öðrum alþjóðasamningum, einkum Marrakes- samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina og öðrum samningum sem gerðir hafa verið á vettvangi hennar,

SEM ERU STAÐRÁÐIN í að beita þessum samningi með það að markmiði að varðveita og vernda umhverfið og tryggja hagkvæmustu nýtingu náttúruauðlinda í samræmi við meginregluna um sjálfbæra þróun,

SEM STAÐFESTA þá skuldbindingu sína að virða reglur réttarríkisins til þess að koma í veg fyrir og berjast gegn spillingu í alþjóðaviðskiptum og fjárfestingum og efla meginreglur um gagnsæi og góða stjórnunarhætti,

SEM HAGA Í HUGA vægi ábyrgðar háttsemlar fyrirtækja og gildi hennar fyrir sjálfbæra efnahags- þróun og staðfesta stuðning sinn við þá viðleitni að innleiða viðeigandi alþjóðlega staðla,

SEM LÝSA SIG REIÐUBÚIN til að skoða hvort unnt sé að þróa og auka efnahagstengsl sín á milli til að þau megi ná til sviða sem þessi samningur gildir ekki um,

SEM ERU SANNFÆRÐ UM að þessi samningur muni efla samkeppnishæfni fyrirtækja sinna á heimsmarkaði og skapa skilyrði sem örva efnahagsleg tengsl, viðskiptatengsl og tengsl á sviði fjárfestinga sín á milli,

HAFA ÁKVEÐIÐ, í samræmi við framangreind markmið, að gera með sér svohljóðandi samning (hér á eftir nefndur „þessi samningur“):

1. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Markmið.

1. EFTA-ríkin og Serbía skulu koma á fríverslunarsvæði með þessum samningi og viðbótar-samningum um viðskipti með landbúnaðarafurðir, sem nú hafa verið gerðir milli hvers einstaks EFTA-ríkis og Serbíu, með það í huga að örva hagsæld og hagþróun á yfirráðasvæðum þeirra.
2. Samningur þessi, sem byggist á viðskiptatengslum milli markaðshagkerfa og á því að lýðræði og mannréttindi séu virt, miðar að því:
 - a) að auka frelsi í vöruviðskiptum í samræmi við XXIV. gr. hins almenna samnings um tolla og viðskipti (hér á eftir nefndur „GATT-samningurinn frá 1994“),
 - b) að auka gagnkvæm fjárfestingartækifæri samningsaðilanna og þróa í áföngum umhverfi sem stuðlar að auknum viðskiptum á sviði þjónustu,
 - c) að skapa eðlileg samkeppnisskilyrði í viðskiptum milli samningsaðilanna og tryggja næga og áhrifaríka vernd hugverkaréttinda,
 - d) að auka enn frekar og í áföngum gagnkvæmt frelsi á mörkuðum samningsaðilanna fyrir opinber innkaup og
 - e) að stuðla þannig að samstilltri þróun og auknum alþjóðaviðskiptum.

2. gr.

Viðskiptatengsl sem falla undir þennan samning.

Samningur þessi gildir um viðskiptatengsl milli einstakra EFTA-ríkja annars vegar og Serbíu hins vegar en ekki um viðskiptatengsl milli einstakra EFTA-ríkja nema kveðið sé á um annað í þessum samningi.

3. gr.

Svæðisbundið gildissvið.

1. Samningur þessi gildir, með fyrirvara um viðauka B, um:
 - a) landsvæði, innhöf og landhelgi samningsaðila og loftrými yfir landsvæði samningsaðila, í samræmi við reglur þjóðaréttar, og
 - b) svæði utan landhelgi með tilliti til ráðstafana sem samningsaðili gerir í krafti fullveldisréttinda eða lögsögu sinnar í samræmi við reglur þjóðaréttar.
2. Samningur þessi gildir ekki um Svalbarðasvæðið, nema að því er varðar vöruviðskipti.

4. gr.

Ríkisstjórnir, svæðisbundin og staðbundin stjórnvöld.

Hver samningsaðili skal sjá til þess að hlutaðeigandi ríkisstjórn, svæðisbundin og staðbundin stjórnvöld og yfirvöld, svo og óopinberar stofnanir sem fara með opinbert vald, sem ríkisstjórn, svæðisbundin og staðbundin stjórnvöld eða yfirvöld fela þeim, uppfylli allar skyldur og skuldbindingar samkvæmt þessum samningi á yfirráðasvæði hans.

5. gr.

Gagnsæi.

1. Samningsaðilarnir skulu birta eða veita almenningi aðgang með öðrum hætti að lögum sínum, reglugerðum, dómsniðurstöðum, stjórnsýsluákvörðunum, sem hafa almennt gildi, og alþjóðasamningum sem geta haft áhrif á framkvæmd þessa samnings.
2. Samningsaðilarnir skulu þegar í stað svara sértækum spurningum og veita hver öðrum, að fenginni beiðni þar um, upplýsingar um málefni sem um getur í 1. mgr. Þeim er ekki gert að greina frá trúnaðarupplýsingum.

2. KAFLI

Vöruviðskipti.

6. gr.

Gildissvið.

1. Kafli þessi gildir um eftirtalдар framleiðsluvörur sem eru upprunnar í EFTA-ríki eða Serbíu:
 - a) allar framleiðsluvörur sem heyra undir 25. til 97. kafla í samræmdri vörulýsingar- og vöruheitaskránni (ST), að undanskildum þeim framleiðsluvörum sem skráðar eru í I. viðauka,
 - b) unnar landbúnaðarvörur sem tilgreindar eru í bókun A, að teknu viðeigandi tilliti til fyrirkomulags þess sem kveðið er á um í þeirri bókun og
 - c) fisk og aðrar sjávarafurðir eins og kveðið er á um í II. viðauka.
2. Hvert EFTA-ríki og Serbía hafa gert með sér tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir. Þeir samningar eru hluti af gerningum um stofnun fríverslunarsvæðis EFTA-ríkjanna og Serbíu.

7. gr.

Upprunareglur og samvinna stjórnvalda.

Í viðauka B eru ákvæði um upprunareglur og samvinnu stjórnvalda.

8. gr.

Tollar.

1. Við gildistöku þessa samnings skulu samningsaðilar fella niður alla tolla og gjöld, sem hafa samsvarandi áhrif, af innflutningi og útflutningi á vörum sem eru upprunnar í EFTA-ríkjum eða Serbíu og sem a-liður 1. undirgr. 6. gr. á við um, nema kveðið sé á um annað í III. viðauka. Óheimilt er að leggja á nýja tolla.
2. Til tolla teljast hvers konar tollar eða gjöld, sem hafa samsvarandi áhrif, sem eru lögð á í tengslum við inn- eða útflutning framleiðsluvöru, einnig hvers konar aukaskattar eða aukagjöld, að fráttöldum gjöldum sem eru lögð á í samræmi við ákvæði III. og VIII. gr. GATT-samningsins frá 1994.

9. gr.

Grunntollar.

1. Grunntollur á hverja framleiðsluvöru, sem á að fara stiglækkandi samkvæmt þessum samningi, skal eiga við um innflutning milli samningsaðilanna og skal samsvara bestukjaratollinum sem í gildi var 1. febrúar 2009.
2. Komi almennar tollalækkanir til framkvæmda fyrir, við eða eftir gildistöku þessa samnings, skulu lækkuðu tollarnir koma í stað grunntolla, sem um getur í 1. mgr., frá þeim tíma sem lækkanirnar koma til framkvæmda eða frá og með gildistöku þessa samnings, verði hún síðar.
3. Reikna skal lækkuðu tollana með einum aukastaf eða, þegar um ræðir sérstaka tolla, með tveimur aukastöfum.

10. gr.

Magntakmarkanir.

Ákvæði XI. gr. GATT-samningsins frá 1994 gilda um réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar magntakmarkanir, með fyrirvara um XII. gr. GATT-samningsins frá 1994, og eru þau hér með felld inn í þennan samning og eru hluti af honum.

11. gr.

Innlendir skattar og reglur.

1. Samningsaðilarnir skulu leggja á innlenda skatta og önnur gjöld og beita innlendum fjármála-reglum í samræmi við III. gr. GATT-samningsins frá 1994 og aðra viðeigandi samninga Alþjóða-viðskiptastofnunarinnar.
2. Útflytjendur skulu ekki njóta hærri endurgreiðslu á innlendum sköttum en nemur óbeinum sköttum á framleiðsluvörur sem eru fluttar út til yfirráðasvæðis samningsaðila.

12. gr.

Ráðstafanir á sviði hollustuhátta og heilbrigðis dýra og plantna.

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna, að því er varðar ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna, í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna.
2. Samningsaðilarnir skulu skiptast á nöfnum og heimilisföngum tengiliða með sérþekkingu á hollustuháttum og heilbrigði dýra og plantna í því skyni að auðvelda samskipti og upplýsingaskipti.

13. gr.

Tæknilegar reglur.

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna, að því er varðar tæknireglugerðir, staðla og samræmismat, í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um tæknilegar viðskipta-hindranir.
2. Samningsaðilarnir skulu auka samvinnu sín á milli á sviði tæknilegra reglna, staðla og samræmis-mats með það fyrir augum að auka gagnkvæman skilning á kerfum hvers þeirra um sig og auðvelda aðgang að mörkuðum þeirra.

14. gr.

Greitt fyrir viðskiptum.

Í samræmi við ákvæðin, sem sett eru fram í IV. viðauka með það í huga að greiða fyrir viðskiptum milli EFTA-ríkjanna og Serbíu, skulu samningsaðilar:

- a) einfalda reglur um vöruviðskipti og tengda þjónustustarfsemi eftir því sem frekast er unnt,
- b) stuðla að samstarfi sín á milli í því skyni að auka þátttöku í gerð og framkvæmd alþjóða-samninga og alþjóðlegra tilmæla um að greiða fyrir viðskiptum og
- c) starfa saman að því að greiða fyrir viðskiptum innan ramma sameiginlegu nefndarinnar.

15. gr.

Undirnefnd um upprunareglur, reglur um tollmeðferð og um að greiða fyrir viðskiptum.

1. Með vísun til 7. og 14. gr. er hér með stofnuð undirnefnd sameiginlegu nefndarinnar um uppruna-reglur, reglur um tollmeðferð og greiðari viðskipti (hér á eftir nefnd „undirnefndin“).
2. Í V. viðauka er gerð fyrir umboði undirnefndarinnar.

16. gr.

Ríkisrekin viðskiptafyrirtæki.

Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna, að því er varðar ríkisrekin viðskipta-fyrirtæki, í samræmi við ákvæði XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samkomulag um túlkun XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994, sem eru hér með felld inn í þennan samning og eru hluti af honum.

17. gr.

Styrkir og jöfnunarráðstafanir.

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna varðandi styrki og jöfnunarráðstafanir í samræmi við VI. og XVI. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunarráðstafanir, nema kveðið sé á um annað í 2. mgr.

2. Áður en EFTA-ríki eða Serbía, eftir því sem við á, hefur rannsókn í því skyni að ákvarða hvort og að hve miklu leyti styrkir eru veittir í Serbíu eða EFTA- ríki og áhrif þess, eins og kveðið er á um í 11. gr. samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunarráðstafanir, skal samningsaðili, sem hyggst hefja rannsókn, senda þeim samningsaðila sem vörurnar, sem rannsaka á, tilheyra skriflega tilkynningu um það og ákveða 45 daga frest til að leita lausnar sem báðir samningsaðilar geta sætt sig við. Efna skal til samráðs í sameiginlegu nefndinni, ef einhver samningsaðila fer fram á það, innan 20 daga frá því að tilkynningunni er veitt viðtaka.

18. gr.

Undirboð.

1. Samningsaðili skal ekki beita ráðstöfunum um undirboð, eins og kveðið er á um í VI. gr. GATT-samningsins frá 1994 og í samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um framkvæmd VI. gr. GATT-samningsins frá 1994, í tengslum við framleiðsluvörur sem eru upprunnar hjá öðrum samningsaðila.
2. Samningsaðilar viðurkenna að með því að beita samkeppnisreglum með skilvirkum hætti sé unnt að bregðast við efnahagslegum orsökum undirboða.

19. gr.

Reglur um samkeppni fyrirtækja.

1. Eftirfarandi samrýmist ekki réttir framkvæmd þessa samnings að því leyti sem það hefur áhrif á viðskipti milli EFTA-ríkis og Serbíu:
 - a) allir samningar milli fyrirtækja, ákvarðanir samtaka fyrirtækja og samstilltra aðgerða fyrirtækja sem miða að því að koma í veg fyrir, takmarka eða raska samkeppni eða leiða til slíks og
 - b) misnotkun eins eða fleiri fyrirtækja á yfirburðastöðu á öllu yfirráðasvæði samningsaðila eða á verulegum hluta þess.
2. Ákvæði 1. mgr. gilda um starfsemi opinberra fyrirtækja og fyrirtækja, sem njóta sér- eða einka-réttinda sem samningsaðilar hafa veitt þeim, að því marki sem beiting þessara ákvæða hindrar ekki, að lögum eða í reynd, framkvæmd opinberra verkefna sem þessum fyrirtækjum hafa verið falin.
3. Ákvæði 1. og 2. mgr. skal eigi túlka þannig að skapi fyrirtækjum beinar kvaðir.
4. Telji samningsaðili að tiltekna starfsvenjur samrýmist ekki ákvæðum 1. og 2. mgr. skulu hlutað-eigandi samningsaðilar veita sameiginlegu nefndinni nauðsynlega aðstoð til að rannsaka málið og, ef við á, binda enda á þær starfsvenjur sem er andmælt. Leggi viðkomandi samningsaðili ekki af þær starfsvenjur sem er andmælt innan þess tímafrests sem sameiginlega nefndin ákveður, eða nái sameiginlega nefndin ekki samkomulagi að loknu samráði, eða þrjátíu dögum eftir að málinu er vísað til hennar, er hinum samningsaðilanum heimilt að gera viðeigandi ráðstafanir til að fást við þann vanda sem umræddar starfsvenjur hafa skapað.

20. gr.

Víðtækar verndarráðstafanir.

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðila, að því er varðar víðtækar verndarráðstafanir, í samræmi við ákvæði XIX. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um verndarráðstafanir.
2. Þegar samningsaðili gerir víðtækar verndarráðstafanir skal hann undanþiggja innflutning upprunavöru frá einum eða nokkrum samningsaðilum, ef slíkur innflutningur veldur ekki í sjálfu sér eða leiðir til alvarlegs skaða. Samningsaðilinn, sem gerir fyrirnefndar ráðstafanir, skal sýna fram á að slíkar undanþágur samræmist reglum og starfsvenjum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar.

21. gr.

Tvíhliða verndarráðstafanir.

1. Ef innflutningur framleiðsluvöru, sem er upprunnin hjá samningsaðila, inn á yfirráðasvæði annars samningsaðila eykst svo mjög, annaðhvort sem hrein aukning eða sem hlutfall af innlendri framleiðslu, á grundvelli þess að tollar hafa verið lækkaðir eða afnumdir samkvæmt þessum samningi,

- og við slík skilyrði að það veldur eða gæti valdið alvarlegum skaða fyrir innlenda framleiðendur sambærilegra vara eða samkeppnisvara á yfirráðasvæði samningsaðilans, sem flytur inn, er honum heimilt að grípa til tvíhliða verndarráðstafana, í eins litlum mæli og frekast er unnt, í því skyni að ráða bót á skaðanum, eða koma í veg fyrir hann, með fyrirvara um ákvæði 2. til 10. mgr.
2. Því aðeins má gera tvíhliða verndarráðstafanir að óbyggjandi sönnun sé fyrir því að aukinn innflutningur hafi valdið alvarlegum skaða eða að hætta sé á því samkvæmt rannsókn sem er gerð í samræmi við þá málsmæðferð sem mælt er fyrir um í samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um verndarráðstafanir.
 3. Samningsaðili, sem hyggst grípa til tvíhliða verndarráðstöfunar samkvæmt þessari grein, skal þegar í stað, og eigi síðar en gripið er til ráðstöfunarinnar, tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það. Í tilkynningunni skulu koma fram allar viðeigandi upplýsingar, þar á meðal sönnunargögn um alvarlegan skaða eða hættu á slíku af völdum aukins innflutnings, nákvæm lýsing á þeirri vöru er um ræðir, upplýsingar um fyrirhugaða ráðstöfun og frá hvaða degi og hversu lengi ráðstöfunin gildir og á hve löngum tíma hún verður afnumin í áföngum.
 4. Sé skilyrðum 1. mgr. fullnægt getur samningsaðilinn, sem fæst við innflutning, gert ráðstafanir sem felast í:
 - a) því að fresta frekari lækkun tolltaxta sem kveðið er á um í þessum samningi vegna viðkomandi vöru eða
 - b) því að hækka álagðan toll á viðkomandi vöru að því marki sem ekki er hærra en sá tollur sem lægri er af eftirfarandi:
 - i. bestukjaratollur sem er álagður á þeim tíma þegar aðgerðin er framkvæmd eða
 - ii. bestukjaratollur sem er álagður daginn fyrir gildistöku þessa samnings.
 5. Tvíhliða verndarráðstafanir skulu ekki vara lengur en tvö ár. Við mjög óvenjulegar aðstæður og að lokinni athugun sameiginlegu nefndarinnar er heimilt að gera ráðstafanir til þriggja ára að hámarki. Eigi skal gera ráðstöfun vegna innflutnings framleiðsluvöru, hafi slík ráðstöfun áður verið gerð vegna hennar.
 6. Sameiginlega nefndin skal, innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningar þeirrar er um getur í 3. mgr. kanna þær upplýsingar sem eru veittar, í því skyni að greiða fyrir lausn málsins þannig að báðir aðilar geti við unað. Ef engin lausn finnst er samningsaðilanum, sem er innflytjandi, heimilt að samþykkja viðeigandi ráðstöfun skv. 4. mgr. til að ráða bót á vandanum. Tvíhliða verndarráðstöfun skal fyrst og fremst velja með hliðsjón af því að valdi sem minnstri röskun á framkvæmd þessa samnings. Tilkynna ber hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni án tafar um tvíhliða verndarráðstöfun og skal sameiginlega nefndin efna til samráðs um þá ráðstöfun reglulega, einkum til að gera tímaáætlun um afnám hennar eins fljótt og aðstæður leyfa.
 7. Þegar ráðstöfun er hætt skal tolltaxti jafngilda þeim tolli sem myndi hafa gilt hefði ráðstöfunin ekki verið gerð.
 8. Ef aðstæður eru tvísýnar og tafir myndu valda skaða, sem erfitt yrði að bæta, er samningsaðila heimilt að grípa til tvíhliða verndarráðstöfunar til bráðabirgða samkvæmt bráðabirgðamati þess efnis að allt bendi til þess að aukinn innflutningur valdi innlendum iðnaði alvarlegu tjóni eða að hætta sé á því. Samningsaðili, sem hyggst grípa til þess konar ráðstöfunar, skal þegar í stað tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það. Hefja skal þá málsmæðferð er um getur í 2. til 6. mgr. innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningarinnar.
 9. Bráðabirgðaráðstöfunum skal hætt innan 200 daga í síðasta lagi. Gildistími slíkrar bráðabirgðaráðstöfunar skal rúmast innan gildistíma þeirrar ráðstöfunar er um getur í 5. mgr. og framlengingar sem kann að verða ákveðin á honum. Endurgreiða skal tollahækkunar þegar í stað leiði sú athugun sem lýst er í 2. mgr. ekki í ljós að skilyrðum 1. mgr. sé fullnægt.
 10. Fimm árum eftir gildistöku þessa samnings skulu samningsaðilar í sameiginlegu nefndinni endurskoða hvort þörf sé á að viðhalda þeim möguleika að grípa til tvíhliða verndarráðstafana þeirra á milli. Ef samningsaðilarnir ákveða, að lokinni fyrstu endurskoðun, að viðhalda fyrrnefndum möguleika skal endurskoðun fara fram í sameiginlegu nefndinni annað hvert ár eftir það.

22. gr.

Almennar undantekningar.

Ákvæði XX. gr. GATT-samningsins frá 1994 gilda um réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar almennar undantekningar og eru þau hér með felld inn í þennan samning og eru hluti af honum.

23. gr.

Undantekningar af öryggisástæðum.

Ákvæði XXI. gr. GATT-samningsins frá 1994 gilda um réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar undantekningar öryggis vegna og eru þau hér með felld inn í þennan samning og eru hluti af honum.

3. KAFLI

Hugverkavernd.

24. gr.

Hugverkavernd.

1. Samningsaðilunum ber að gera ráðstafanir til að veita og tryggja nægilega og árangursríka vernd hugverkaréttinda án mismununar og kveða á um ráðstafanir til að vernda þessi réttindi fyrir brotum gegn þeim, eftirlíkingu þeirra og ólöglegri nýtingu, í samræmi við ákvæði þessarar greinar, VI. viðauka og þeirra alþjóðasamninga sem þar er getið.
2. Samningsaðilarnir skulu ekki veita ríkisborgurum annarra samningsaðila óhagstæðari meðferð en þeir veita eigin ríkisborgurum. Undanþágur frá þessari skuldbindingu skulu veittar í samræmi við efnisleg ákvæði 3. og 5. gr. samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um hugverkarétt í viðskiptum (hér á eftir nefndur „samningurinn um hugverkarétt í viðskiptum“).
3. Samningsaðilarnir skulu ekki veita ríkisborgurum annarra samningsaðila lakari meðferð en veitt er ríkisborgurum annarra ríkja. Undanþágur frá þessari skuldbindingu skulu vera í samræmi við efnisákvæði samningsins um hugverkarétt í viðskiptum, einkum 4. og 5. gr.
4. Samningsaðilarnir samþykkja, að fram kominni beiðni samningsaðila til sameiginlegu nefndarinnar, að endurskoða ákvæðin um vernd hugverkaréttinda í þessari grein og í VI. viðauka með það í huga að auka þessa vernd enn frekar og forðast eða ráða bót á röskun í viðskiptum sem stafar af verndun hugverkaréttinda eins og hún er nú.

4. KAFLI

Fjárfestingar, þjónusta og opinber innkaup.

25. gr.

Fjárfestingar.

1. Samningsaðilarnir skulu leitast við að skapa stöðug, sanngjörn og gagnsæ skilyrði fyrir fjárfesta hinna samningsaðilanna sem fjárfesta eða hyggjast fjárfesta á yfirráðasvæðum þeirra.
2. Samningsaðilarnir skulu leyfa fjárfestingar fjárfesta hinna samningsaðilanna í samræmi við lög sín og reglur. Þeir viðurkenna að óviðeigandi er að hvetja til fjárfestinga með því að draga úr kröfum um heilsufar og öryggis eða kröfum á sviði umhverfismála.
3. Samningsaðilarnir viðurkenna að mikilvægt er að auka flæði fjárfestinga og tækniþekkingar í þágu hagvaxtar og framþróunar. Samvinna á þessu sviði getur falist í:
 - a) að finna réttar leiðir til að koma auga á tækifæri til fjárfestinga og upplýsingarásir um þær reglur sem gilda um fjárfestingar,
 - b) upplýsingaskiptum um ráðstafanir til að stuðla að fjárfestingum erlendis og
 - c) að þróa lagaumhverfi sem hvetur til aukins flæðis fjárfestinga.
4. Samningsaðilarnir staðfesta þá skuldbindingu sína að endurskoða málefni varðandi fjárfestingar í sameiginlegu nefndinni eigi síðar en fimm árum eftir gildistöku þessa samnings, að meðtöldum staðfesturétti fjárfesta eins samningsaðila á yfirráðasvæði annars samningsaðila.
5. Ísland, Furstadæmið Liechtenstein og Ríkjasambandið Sviss, annars vegar, og Serbía, hins vegar, skulu láta vera að grípa til geðþóttaráðstafana eða ráðstafana sem leiða til mismununar að því er varðar fjárfestingar fjárfesta annars samningsaðila sem um getur í þessari málsgrein og virða

skuldbindingar sem þau hafa tekið á sig varðandi sérstakar fjárfestingar fjárfestis annars samningsaðila sem um getur í þessari málsgrein.

26. gr.

Þjónustuviðskipti.

1. Samningsaðilarnir skulu stefna að því að auka í áföngum frelsi og opna markaði sína í þjónustuviðskiptum í samræmi við ákvæði hins almenna samnings um þjónustuviðskipti (hér á eftir nefndur „samningurinn um þjónustuviðskipti“ (GATS)), með hliðsjón af þeirri vinnu sem nú fer fram á vegum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar.
2. Ef samningsaðili veitir, eftir að þessi samningur öðlast gildi, aðila, sem stendur utan þessa samnings, aukinn ávinning með tilliti til aðgangs að þjónustumarkaði skal hann veita næg tækifæri til samningaviðræðna í því augnamiði að annar samningsaðili geti notið þessa ávinnings með gagnkvæmum hætti.
3. Samningsaðilarnir skuldbinda sig til að endurskoða ákvæði 1. og 2. mgr. í því skyni að koma á samningi um frjálsari þjónustuviðskipti sín á milli í samræmi við V. gr. samningsins um þjónustuviðskipti.

27. gr.

Opinber innkaup.

1. Samningsaðilarnir skulu efla gagnkvæman skilning á lögum sínum og reglum um opinber innkaup í því skyni að auka stig af stigi viðskiptafrelsi á mörkuðum hvers annars fyrir opinber innkaup, á grundvelli banns við mismunun og á grundvelli gagnkvæmni.
2. Samningsaðilarnir skulu, í því skyni að auka gagnsæi, gefa út lög sín eða veita almenningi, með öðrum hætti, aðgang að lögum sínum, reglum og almennum stjórnsýsluúrskurðum og milliríkjasamningum sem kunna að hafa áhrif á markaði þeirra fyrir opinber innkaup. Samningsaðilarnir skulu þegar í stað svara sértækum spurningum og veita hver öðrum upplýsingar um slík málefni, að fram kominni beiðni þar um.
3. Ef samningsaðili veitir, eftir að þessi samningur öðlast gildi, aðila, sem stendur utan þessa samnings, aukinn ávinning með tilliti til aðgangs að markaði fyrir opinber innkaup skal hann samþykkja að ganga til samningaviðræðna í því augnamiði að sá ávinningur náí til annars samningsaðila á grundvelli gagnkvæmi.

5. KAFLI

Greiðslur vegna viðskipta og fjármagnsflutninga.

28. gr.

Greiðslur vegna yfirstandandi viðskipta.

Samningsaðilarnir skuldbinda sig, með fyrirvara um ákvæði 30. gr., til að heimila að allar greiðslur í yfirstandandi viðskiptum geti farið fram í auðskiptum gjaldmiðli.

29. gr.

Fjármagnsflutningar.

1. Samningsaðilarnir skulu tryggja frjálsar yfirfærslur á fé, sem er notað til að fjárfesta í félögum sem eru stofnuð samkvæmt lögum hvers um sig, ágóða af rekstri slíkra félaga og fjármunum sem eftir standa við lok fjárfestinga.
2. Samningsaðilarnir skulu efna til samráðs í því skyni að greiða fyrir fjármagnsflutningum milli EFTA-ríkjanna og Serbíu og ná fram fullkomnu frelsi í þeim eins fljótt og aðstæður leyfa.

30. gr.

Erfiðleikar viðvíkjandi greiðslujöfnuði.

Eigi EFTA-ríki eða Serbía í alvarlegum erfiðleikum með greiðslujöfnuð, eða sé hætt á að slíkir erfiðleikar komi upp, getur hlutaðeigandi EFTA-ríki eða Serbía, eftir því sem við á og samkvæmt þeim skilmálum sem mælt er fyrir um í GATT-samningurinn frá 1994 og VIII. og XIV. gr. stofnsamþykktar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, gert takmarkandi ráðstafanir viðvíkjandi greiðslum vegna yfirstandandi viðskipta, ef þær ráðstafanir eru bráðnauðsynlegar. Viðkomandi EFTA-ríki eða Serbía, eftir því sem

við á, ber að tilkynna hinum samningsaðilanum þegar í stað um slíkar ráðstafanir og leggja fram, eins fljótt og unnt er, tímaáætlun um afnám þeirra.

31. gr.

Nánari útskýringar.

Litið er svo á að skuldbindingarnar, sem tíundaðar eru í þessum kafla, séu með fyrirvara um sanngjarna og óhlutdræga beitingu ráðstafana sem gerðar eru í góðri trú samkvæmt úrskurði dómstóla eða dómum og í kjölfar málsmeðferð innan stjórnsýslu. Enn fremur er litið svo á að réttur fjárfestis til frjálsra flutninga fjármagns í tengslum við fjárfestingu sína sé með fyrirvara um hugsanlegar skuldbindingar þess fjárfestis gagnvart skattheimtu.

6. KAFLI

Stofnanaákvæði.

32. gr.

Sameiginlega nefndin.

1. Samningsaðilarnir koma hér með á fót sameiginlegri nefnd EFTA og Serbíu. Í henni eiga sæti fulltrúar samningsaðilanna og skulu ráðherrar eða háttsettir embættismenn, sem þeir tilnefna í þessum tilgangi, gegna formennsku í henni.
2. Sameiginlega nefndin skal:
 - a) hafa umsjón með og endurskoða framkvæmd þessa samnings, m.a. með því að fara ítarlega yfir beitingu ákvæða hans, með tilhlýðilegu tilliti til sérstakrar endurskoðunar sem fjallað er um í þessum samningi,
 - b) endurskoða reglulega þann kost að afnema enn frekar viðskiptahindranir og aðrar takmarkandi reglur í viðskiptum milli EFTA-ríkjanna og Serbíu,
 - c) hafa umsjón með frekari þróun þessa samnings,
 - d) hafa yfirumsjón með starfi allra undirnefnda og vinnuhópa sem komið er á fót samkvæmt þessum samningi,
 - e) leitast við að leysa deilumál sem upp kunna að koma í tengslum við túlkun eða beitingu þessa samnings og
 - f) taka til umfjöllunar hvert það málefni sem haft gæti áhrif á framkvæmd þessa samnings.
3. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að skipa undirnefndir og vinnuhópa sem hún telur þörf á sér til aðstoðar við störfin. Undirnefndirnar og vinnuhóparnir skulu starfa í umboði sameiginlegu nefndarinnar, nema kveðið sé sérstaklega á um annað í þessum samningi.
4. Sameiginlega nefndin skal taka ákvarðanir eins og kveðið er á um í þessum samningi og getur lagt fram tilmæli sem eru samþykkt með almennu samkomulagi.
5. Sameiginlega nefndin skal koma saman innan eins árs frá gildistöku þessa samnings. Hún skal þaðan í frá koma saman samkvæmt gagnkvæmu samkomulagi og þegar nauðsyn krefur en að öllu jöfnu annað hvert ár. Eitt EFTA-ríkjanna og Serbía skulu gegna formennsku sameiginlega á fundum sameiginlegu nefndarinnar. Sameiginlega nefndin setur sér starfsreglur.
6. Samningsaðili getur, hvenær sem er, farið fram á sérstakan fund í sameiginlegu nefndinni með skriflegri tilkynningu til hinna samningsaðilanna. Slíkur fundur skal haldinn innan 30 daga frá því að beiðni berst, nema samningsaðilar komi sér saman um annað.
7. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að breyta viðaukum og bókunum við þennan samning. Hún getur ákveðið gildistökudag slíkra ákvarðana, sbr. þó ákvæði 8. mgr.
8. Ef fulltrúi samningsaðila í sameiginlegu nefndinni hefur samþykkt ákvörðun með fyrirvara um að stjórnskipuleg skilyrði séu uppfyllt, skal ákvörðunin öðlast gildi á þeim degi þegar síðasti samningsaðilinn tilkynnir að innlend skilyrði hans hafi verið uppfyllt, nema síðari dagsetning sé tilgreind í ákvörðuninni sjálfri. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að ákvörðunin skuli öðlast gildi að því er varðar þá samningsaðila sem hafa uppfyllt innlend skilyrði sín, að því tilskildu að Serbía sé einn þessara samningsaðila. Samningsaðila er heimilt að beita ákvörðun sameiginlegu nefndarinnar til bráðabirgða þar til ákvörðunin öðlast gildi gagnvart þeim samningsaðila, með fyrirvara um stjórnskipuleg skilyrði hans.

7. KAFLI
Lausn deilumála.

33. gr.

Samráð.

1. Komi í ljós að túlkun, framkvæmd og beiting þessa samnings sé með mismunandi hætti skulu samningsaðilarnir, á grundvelli samvinnu og samráðs, gera sitt ýtrasta til að finna lausn sem samningsaðilar geta sætt sig við.
2. Samningsaðili getur, með skriflegum hætti, farið fram á samráð við annan samningsaðila um ráðstafanir sem hafa verið gerðar eða eru fyrirhugaðar eða önnur málefni sem hann telur að haft geti áhrif á framkvæmd þessa samnings. Samningsaðili, sem fer fram á samráð, skal jafnframt tilkynna hinum samningsaðilunum skriflega um það og veita allar viðeigandi upplýsingar.
3. Efna skal til samráðs í sameiginlegu nefndinni ef einhver samningsaðilanna fer fram á það innan tuttugu daga frá viðtöku tilkynningarinnar, sem um getur í 2. mgr., með það í huga að finna lausn sem allir samningsaðilar geta sætt sig við. Ef samningsaðili, sem beiðni er beint til í samræmi við 2. mgr., svarar ekki innan tíu daga, eða hefur ekki viðræður innan tuttugu daga frá móttöku beiðninnar, hefur samningsaðilinn, sem ber fram beiðnina, rétt til að krefjast stofnunar gerðardóms í samræmi við 34. gr.

34. gr.

Gerðardómsmeðferð.

1. Deilur milli samningsaðila, sem lúta að túlkun á réttindum og skyldum samkvæmt samningi þessum og sem ekki hefur tekist að leysa í beinum viðræðum í sameiginlegu nefndinni innan sextíu daga frá viðtöku beiðni um samráð, getur sá samningsaðili sem ber fram kvörtun lagt í gerð með skriflegri tilkynningu til samningsaðilans sem kvörtun beinist gegn. Afrit af tilkynningunni skal einnig sent til allra annarra samningsaðila þannig að hver þeirra um sig geti ákveðið hvort hann vilji eiga hlut að deilunni.
2. Ef fleiri en einn samningsaðili fer fram á stofnun gerðardóms vegna sama máls er unnt að stofna einn gerðardóm til að fjalla um slíkar deilur þegar það er gerlegt.¹
3. Samningsaðili, sem ekki er deiluaðili, hefur rétt á því, þegar deiluaðilum hefur verið afhent skrifleg beiðni, að leggja fram skriflegar orðsendingar til gerðardóms, taka við skriflegum orðsendingum, einnig viðaukum, frá deiluaðilum, vera viðstaddur málsmeðferð og bera fram munnlegar yfirlýsingar.
4. Þrír menn skulu skipa gerðardóminn. Hver deiluaðili skal, innan 25 daga frá því að þeirri tilkynningu er um getur í 1. mgr. er veitt viðtaka, tilnefna einn gerðarmann, nema einn gerðardómur sé skipaður skv. 2. mgr. Í síðara tilvikinu skulu EFTA-ríkin tilnefna einn gerðarmann og Serbía tilnefni einn. Þeir tveir gerðarmenn sem hafa þegar verið tilnefndir skulu, innan 30 daga frá tilnefningu annars gerðarmanns, koma sér saman um tilnefningu hins þriðja. Sá gerðarmaður skal ekki vera ríkisborgari neins samningsaðila eða hafa fasta búsetu á yfirráðasvæði neins þeirra. Sá gerðarmaðurinn sem þannig er skipaður skal gegna formennsku í gerðardóminum.
5. Gerðardómur skal taka til meðferðar það mál sem um getur í beiðni um stofnun gerðardóms með hliðsjón af þeim ákvæðum þessa samnings sem er beitt, og þau túlkuð, í samræmi við reglur um túlkun þjóðaréttar. Úrskurður gerðardóms er endanlegur og bindandi fyrir deiluaðila.
6. Úrskurður gerðardóms skal liggja fyrir innan 180 daga frá því að forseti gerðardómsins var skipaður. Framlengja má þennan frest um mest 90 daga ef deiluaðilar samþykkja það.
7. Deiluaðilar skulu skipta jafnt með sér kostnaði af gerðardómi, þ.m.t. þóknar til gerðarmanna.
8. Hinar valkvæðu reglur um lausn deilumála tveggja ríkja sem eiga aðild að Alþjóðagerðardóminum í Haag (PCA), sem gengu í gildi 20. október 1992, gilda, nema annað sé tekið fram í þessum samningi eða deiluaðilar komi sér saman um annað.

¹ Í þessum kafla eru hugtökin „samningsaðili“ og „deiluaðili“ notuð án tillits til þess hvort tveir eða fleiri samningsaðilar eiga hlut að deilumáli.

35. gr.

Fullnusta gerðardómsúrskurðar.

1. Viðkomandi samningsaðili skal hlíta úrskurði gerðardóms án tafar. Ef ekki reynist unnt að hlíta úrskurði gerðardóms án tafar, skulu deiluaðilar leitast við að semja um hæfilegan frest til þess. Liggi slíkt samkomulag ekki fyrir innan 30 daga frá dagsetningu gerðardómsúrskurðar, getur annar deiluaðila farið fram á, innan tíu daga áður en fresturinn rennur út, að upphaflegi gerðardómurinn úrskurði um hæfilegan frest.
2. Viðkomandi samningsaðili skal tilkynna hinum deiluaðilanum um þá ráðstöfun sem samþykkt hefur verið til fullnustu gerðardómsúrskurðar.
3. Hliti viðkomandi samningsaðili ekki gerðardómsúrskurði innan hæfilegs frests, og hafi deiluaðilar ekki samið um bæt看ur, getur hinn deiluaðilinn, þar til gerðardómsúrskurði hefur verið hlitt eða deilumálið er leyst á annan hátt og að því tilskildu að hann tilkynni um það með 30 daga fyrirvara, frestað þeim bótum sem samþykktar eru samkvæmt þessum samningi, en einungis að jafngildi þeirra bóta sem ráðstöfunin, sem gerðardómur hefur komist að niðurstöðu um að brjóti í bága við ákvæði þessa samnings, hefur haft áhrif á.
4. Gerðardómurinn skal leysa öll deilumál, sem varða fullnustu úrskurðar hans eða þá frestun sem hefur verið tilkynnt, að beiðni annars deiluaðilans áður en unnt er að sækja bæt看ur eða fresta þeim tímabundið. Gerðardómur getur einnig úrskurðað um það hvort framkvæmdarráðstafanir, sem samþykktar eru eftir tímabundna niðurfellingu bóta, samræmist gerðardómsúrskurðinum og hvort fella beri úr gildi tímabundna niðurfellingu bóta eða breyta henni. Úrskurður gerðardóms samkvæmt þessari málsgrein skal að öllu jöfnu falla innan 45 daga frá þeim degi er beiðni er veitt viðtaka.

36. gr.

Frávik frá gildissviði.

Ákvæði þessa kafla eiga ekki við um 12. og 13. grein, 1. mgr. 17. gr. og 1. mgr. 20. gr., þar sem samkomulag Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um reglur og málsmeðferð við lausn deilumála kann að eiga við.

8. KAFLI

Lokaákvæði.

37. gr.

Efndir skuldbindinga.

Samningsaðilarnir skulu gera allar almennar eða sértækar ráðstafanir til að efna skuldbindingar sínar samkvæmt þessum samningi.

38. gr.

Viðaukar og bókanir.

Viðaukar og bókanir við samning þennan, að meðtöldum viðbæt看um, eru óaðskiljanlegur hluti hans.

39. gr.

Þróunarákvæði.

1. Samningsaðilarnir skuldbinda sig til að endurskoða þennan samning í ljósi frekari þróunar efnahagslegra samskipta á alþjóðavettvangi, svo sem innan ramma Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og kanna, í ljósi þeirra þátta sem máli skipta, tækifæri á að þróa og styrkja frekar þá samvinnu sem til hefur verið stofnað með þessum samningi og færa hana út til sviða sem samningurinn tekur ekki til. Sameiginlega nefndin skal kanna þennan kost reglulega og leggja fyrir samningsaðila tillögur, þegar það á við, einkum með það fyrir augum að hefja samningsviðræður.
2. Samningar á grundvelli þeirrar málsmeðferðar sem um getur í 1. mgr. eru með fyrirvara um fullgildingu eða samþykki samningsaðilanna samkvæmt þeirra eigin málsmeðferðarreglum.

40. gr.

Breytingar.

1. Samningsaðilarnir geta komið sér saman um breytingar á þessum samningi. Breytingarnar öðlast gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að síðasta skjalið um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hefur verið afhent til vörslu, nema samningsaðilarnir ákveði annað.
2. Texta breytinga og skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skal afhenda vörsluaðila til vörslu.

41. gr.

Tengsl við aðra milliríkjasamninga.

1. Ákvæði þessa samnings gilda með fyrirvara um réttindi og skyldur samningsaðilanna samkvæmt samningnum um Alþjóðaviðskiptastofnunina og öðrum samningum sem eru gerðir á grundvelli hans og þeir eru aðilar að og öðrum milliríkjasamningum sem þeir eiga aðild að.
2. Þessi samningur kemur ekki í veg fyrir að tollabandalögum, fríverslunarsvæðum og samningum um landamæraviðskipti og öðrum friðindasamningum verði við haldið eða til þeirra stofnað, svo fremi það hafi ekki áhrif á fyrirkomulag þeirra viðskipta sem kveðið er á um í þessum samningi.
3. Samningsaðili skal, gerist hann aðili að tollabandalagi eða fríverslunarsamningi við þriðja aðila og að fram kominni beiðni annars samningsaðila þar um, veita næg tækifæri til samráðs við þann samningsaðila sem leggur fram beiðnina.

42. gr.

Aðild.

1. Sérhver ríki, sem er aðili að Fríverslunarsamtökum Evrópu, getur gerst aðili að samningi þessum, svo fremi að sameiginlega nefndin samþykki aðild þess með þeim kjörum og skilyrðum sem þessi ríki og samningsaðilarnir verða ásaðt um. Skjal um aðild skal afhenda vörsluaðila til vörslu.
2. Að því er varðar inngönguríki skal samningurinn öðlast gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að skjal þess um aðild hefur verið afhent til vörslu eða þeir samningsaðilar sem fyrir eru hafa samþykkt aðildarskilmála, hvort sem síðar verður.

43. gr.

Úrsögn og gildislok.

1. Sérhver samningsaðili getur sagt upp samningi þessum með því að tilkynna vörsluaðila það skriflega. Úrsögn tekur gildi sex mánuðum eftir að vörsluaðili veitir tilkynningunni viðtöku.
2. Ef Serbía segir sig frá samningnum telst hann útrunninn þegar uppsögnin tekur gildi.
3. Ef EFTA-ríki segir sig frá samningnum um stofnun Fríverslunarsamtaka Evrópu fellur aðild þess að samningi þessum niður af þeim sökum sama dag og úrsögn tekur gildi.

44. gr.

Gildistaka.

1. Samningur þessi er með fyrirvara um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki í samræmi við stjórnskipuleg skilyrði hvers samningsaðila. Skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skulu afhent vörsluaðila til vörslu.
2. Samningur þessi skal öðlast gildi 1. apríl 2010 að því er varðar þá samningsaðila sem hafa afhent vörsluaðila skjöl sín um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki til vörslu, eða tilkynnt honum um beitingu samningsins til bráðabirgða, að minnsta kosti tveimur mánuðum fyrir fyrrnefnda dagsetningu og að því tilskildu að Serbía sé í hópi þeirra samningsaðila.
3. Öðlist samningur þessi ekki gildi 1. apríl 2010 öðlast hann gildi fyrsta dag þriðja mánaðar eftir að a.m.k. eitt EFTA-ríki og Serbía hafa afhent skjöl sín um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki vörsluaðila til vörslu.
4. Fyrir EFTA-ríki, sem undirritar samning þennan og afhendir skjal sitt um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki til vörslu eftir að samningur þessi öðlast gildi, skal samningur þessi öðlast gildi fyrsta dag þriðja mánaðar eftir að skjal þess um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hefur verið afhent til vörslu.

5. Heimili stjórnskipuleg skilyrði EFTA-ríkis eða Serbíu það geta þau beitt samningi þessum til bráðabirgða meðan beðið er fullgildingar, staðfestingar eða samþykkis viðkomandi samningsaðila. Vörsluaðila skal tilkynnt um bráðabirgðabeitingu samnings þessa.
6. Samningur þessi öðlast ekki gildi og honum skal ekki beitt til bráðabirgða milli EFTA-ríkis og Serbíu nema viðbótarsamningur um viðskipti með landbúnaðarafurðir öðlist gildi eða sé beitt til bráðabirgða samtímis. Hann gildir milli viðkomandi EFTA-ríkis og Serbíu svo lengi sem viðbótarsamningurinn milli þessara samningsaðila er í gildi.

45. gr.

Vörsluaðili.

Ríkisstjórn Noregs skal vera vörsluaðili.

ÞESSU TIL STAÐFESTU hafa undirrituð, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan.

Gjört í Genf 17. desember 2009 í einu frumriti. Vörsluaðili skal senda öllum samningsaðilunum staðfest endurrit.

**FREE TRADE AGREEMENT
BETWEEN
THE EFTA STATES
AND
THE REPUBLIC OF SERBIA**

PREAMBLE

Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Swiss Confederation (hereinafter referred to as “the EFTA States”), on the one part,

and the Republic of Serbia (hereinafter referred to as “Serbia”), on the other,

hereinafter each individual State referred to as a “Party” or collectively referred to as the “Parties”:

RECOGNISING the common wish to strengthen the links between the EFTA States on the one part and Serbia on the other by establishing close and lasting relations;

RECALLING their intention to participate actively in the process of Euro-Mediterranean economic integration and expressing their preparedness to co-operate in seeking ways and means to strengthen this process;

REAFFIRMING their commitment to democracy, human rights and fundamental freedoms, and to the political and economic freedoms, in accordance with their obligations under international law, including the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights;

REAFFIRMING their commitment to economic and social development, the protection of health and safety, and the respect for the fundamental rights of workers, including the principles set out in the relevant International Labour Organisation (ILO) Conventions;

AIMING to create new employment opportunities and improve health and living standards in their respective territories;

DESIRING to create favourable conditions for the development and diversification of trade between them and for the promotion of commercial and economic co-operation in areas of common interest on the basis of equality, mutual benefit, non-discrimination and international law;

DETERMINED to promote and further strengthen the multilateral trading system, building on their respective rights and obligations under the Marrakesh Agreement establishing the World Trade Organisation (hereinafter referred to as “the WTO”) and the other agreements negotiated thereunder, thereby contributing to the harmonious development and expansion of world trade;

CONSIDERING that no provision of this Agreement may be interpreted as exempting the Parties from their obligations under other international agreements, especially the Marrakesh Agreement establishing the WTO and the other agreements negotiated thereunder;

DETERMINED to implement this Agreement with the objectives to preserve and protect the environment and to ensure the use of natural resources in accordance with the principle of sustainable development;

AFFIRMING their commitment to the rule of law, to prevent and combat corruption in international trade and investment and to promote the principles of transparency and good governance;

ACKNOWLEDGING the significance of responsible corporate conduct and its contribution to sustainable economic development and affirming their support to efforts for the promotion of relevant international standards;

DECLARING their readiness to examine the possibility of developing and deepening their economic relations in order to extend them to fields not covered by this Agreement;

CONVINCED that this Agreement will enhance the competitiveness of their firms in global markets and create conditions encouraging economic, trade and investment relations between them;

HAVE DECIDED, in pursuit of the above, to conclude the following Agreement (hereinafter referred to as “this Agreement”):

CHAPTER 1 GENERAL PROVISIONS

Article 1

Objectives

1. The EFTA States and Serbia shall establish a free trade area by means of this Agreement and the complementary agreements on trade in agricultural products, concurrently concluded between each individual EFTA State and Serbia, with a view to spurring prosperity and economic development in their territories.
2. The objectives of this Agreement, which is based on trade relations between market economies and on the respect of democratic principles and human rights, are:
 - (a) to achieve the liberalisation of trade in goods, in conformity with Article XXIV of the General Agreement on Tariffs and Trade (hereinafter referred to as “the GATT 1994”);
 - (b) to mutually increase investment opportunities between the Parties, and to gradually develop an environment conducive to enhanced trade in services;
 - (c) to provide fair conditions of competition for trade between the Parties and to ensure adequate and effective protection of intellectual property rights;
 - (d) to gradually achieve further liberalisation on a mutual basis of the government procurement markets of the Parties; and
 - (e) to contribute in this way to the harmonious development and expansion of world trade.

Article 2

Trade Relations Governed by this Agreement

This Agreement shall apply to trade relations between, on the one side, the individual EFTA States and, on the other side, Serbia, but not to the trade relations between individual EFTA States, unless otherwise provided for in this Agreement.

Article 3

Territorial Application

1. Without prejudice to Protocol B, this Agreement shall apply:
 - (a) to the land territory, internal waters, and the territorial sea of a Party, and the air-space above the territory of a Party, in accordance with international law; as well as
 - (b) beyond the territorial sea, with respect to measures taken by a Party in the exercise of its sovereign right or jurisdiction in accordance with international law.
2. This Agreement shall not apply to the Norwegian territory of Svalbard, with the exception of trade in goods.

Article 4

Central, Regional and Local Government

Each Party shall ensure within its territory the observance of all obligations and commitments under this Agreement by its respective central, regional and local governments and authorities, and by non-governmental bodies in the exercise of governmental powers delegated to them by central, regional and local governments or authorities.

Article 5*Transparency*

1. The Parties shall publish or otherwise make publicly available their laws, regulations, judicial decisions, administrative rulings of general application and their respective international agreements that may affect the operation of this Agreement.
2. The Parties shall promptly respond to specific questions and provide, upon request, information to each other on matters referred to in paragraph 1. They are not required to disclose confidential information.

CHAPTER 2**TRADE IN GOODS****Article 6***Scope*

1. This Chapter applies to the following products originating in an EFTA State or in Serbia:
 - (a) all products classified under Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (HS), excluding the products listed in Annex I;
 - (b) processed agricultural products specified in Protocol A, with due regard to the arrangements provided for in that Protocol; and
 - (c) fish and other marine products as provided for in Annex II.
2. Each EFTA State and Serbia have concluded agreements on trade in agricultural products on a bilateral basis. These agreements form part of the instruments establishing a free trade area between the EFTA States and Serbia.

Article 7*Rules of Origin and Methods of Administrative Co-operation*

The provisions on rules of origin and methods of administrative co-operation are set out in Protocol B.

Article 8*Customs Duties*

1. Upon entry into force of this Agreement, the Parties shall abolish all customs duties and charges having equivalent effect to customs duties on imports and exports of products originating in an EFTA State or in Serbia covered by subparagraph 1 (a) of Article 6, except as otherwise provided for in Annex III. No new customs duties shall be introduced.
2. Customs duties and charges having equivalent effect to customs duties include any duty or charge of any kind imposed in connection with the importation or exportation of a product, including any form of surtax or surcharge, but does not include any charge imposed in conformity with Articles III and VIII of the GATT 1994.

Article 9*Basic Duties*

1. The basic duty to which the successive reductions set out in this Agreement are to be applied for imports between the Parties shall be the most-favoured-nation rate of duty (MFN rate) applied by each Party on 1 February 2009.
2. If before, by or after entry into force of this Agreement, any tariff reduction is applied on an erga omnes basis, such reduced duties shall replace the basic duties referred to in paragraph 1 as from the date on which the reduction is applied, or from the entry into force of this Agreement, whichever is later.
3. Reduced duties shall be rounded to the first decimal place or, in the case of specific duties, to the second decimal place.

Article 10

Quantitative Restrictions

The rights and obligations of the Parties in respect of quantitative restrictions, except as provided for in Article XII of the GATT 1994, shall be governed by Article XI of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 11

Internal Taxation and Regulations

1. The Parties commit themselves to apply any internal taxes and other charges and regulations in accordance with Article III of the GATT 1994 and other relevant WTO Agreements.
2. Exporters may not benefit from repayment of internal taxes in excess of the amount of indirect taxation imposed on products exported to the territory of a Party.

Article 12

Sanitary and Phytosanitary Measures

1. The rights and obligations of the Parties in respect of sanitary and phytosanitary measures shall be governed by the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures.
2. The Parties shall exchange names and addresses of contact points with sanitary and phytosanitary expertise in order to facilitate communication and the exchange of information.

Article 13

Technical Regulations

1. The rights and obligations of the Parties in respect of technical regulations, standards and conformity assessment shall be governed by the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade.
2. The Parties shall strengthen their co-operation in the field of technical regulations, standards and conformity assessment, with a view to increasing the mutual understanding of their respective systems and facilitating access to their respective markets.

Article 14

Trade Facilitation

The Parties, in accordance with the provisions set out in Annex IV, with the aim to facilitate trade between the EFTA States and Serbia, shall:

- (a) simplify, to the greatest extent possible, procedures for trade in goods and related services;
- (b) promote co-operation among them in order to enhance their participation in the development and implementation of international conventions and recommendations on trade facilitation; and
- (c) co-operate on trade facilitation within the framework of the Joint Committee.

Article 15

Sub-Committee on Rules of Origin, Customs Procedures and Trade Facilitation

1. With reference to Articles 7 and 14, a Sub-Committee of the Joint Committee on Rules of Origin, Customs Procedures and Trade Facilitation (hereinafter referred to as “the Sub-Committee”) is hereby established.
2. The mandate of the Sub-Committee is set out in Annex V.

Article 16

State Trading Enterprises

The rights and obligations of the Parties in respect of state trading enterprises shall be governed by Article XVII of the GATT 1994 and the Understanding on the Interpretation of Article XVII of the GATT 1994, which are hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 17

Subsidies and Countervailing Measures

1. The rights and obligations of the Parties relating to subsidies and countervailing measures shall be governed by Articles VI and XVI of the GATT 1994 and the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, except as provided for in paragraph 2.
2. Before an EFTA State or Serbia, as the case may be, initiates an investigation to determine the existence, degree and effect of any alleged subsidy in an EFTA State or in Serbia, as provided for in Article 11 of the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, the Party considering initiating an investigation shall notify in writing the Party whose goods are subject to investigation and allow for a 45 day period with a view to finding a mutually acceptable solution. The consultations shall take place in the Joint Committee if any Party so requests within 20 days from the receipt of the notification.

Article 18

Anti-dumping

1. A Party shall not apply anti-dumping measures as provided for under Article VI of the GATT 1994 and the WTO Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994 in relation to products originating in another Party.
2. The Parties recognise that the effective implementation of competition rules may address economic causes leading to dumping.

Article 19

Rules of Competition Concerning Undertakings

1. The following are incompatible with the proper functioning of this Agreement in so far as they may affect trade between an EFTA State and Serbia:
 - (a) all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices between undertakings which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition; and
 - (b) abuse by one or more undertakings of a dominant position in the territory of a Party as a whole or in a substantial part thereof.
2. The provisions of paragraph 1 shall apply to the activities of public undertakings and undertakings for which the Parties grant special or exclusive rights, in so far as the application of these provisions does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular public tasks assigned to them.
3. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not be construed to create any direct obligations for undertakings.
4. If a Party considers that a given practice is incompatible with the provisions of paragraphs 1 and 2, the Parties concerned shall give to the Joint Committee all the assistance required in order to examine the case and, where appropriate, eliminate the practice objected to. If the Party concerned fails to put an end to the practice objected to within the period set by the Joint Committee, or if the Joint Committee fails to reach an agreement after consultations, or after thirty days following referral for such consultations, the other Party may adopt appropriate measures to deal with the difficulties resulting from the practice in question.

Article 20

Global Safeguard Measures

1. The rights and obligations of the Parties in respect of global safeguards shall be governed by Article XIX of GATT 1994 and the WTO Agreement on Safeguards.
2. In taking global safeguard measures, a Party shall exclude imports of an originating product from one or several Parties if such imports do not in and of themselves cause or threaten to cause serious injury. The Party taking the measure shall demonstrate that such exclusion is in accordance with WTO rules and practice.

Article 21

Bilateral Safeguard Measures

1. Where, as a result of the reduction or elimination of a customs duty under this Agreement, any product originating in a Party is being imported into the territory of another Party in such increased quantities, in absolute terms or relative to domestic production, and under such conditions as to constitute a substantial cause of serious injury or threat thereof to the domestic industry of like or directly competitive products in the territory of the importing Party, the importing Party may take bilateral safeguard measures to the minimum extent necessary to remedy or prevent the injury, subject to the provisions of paragraphs 2 to 10.
2. Bilateral safeguard measures shall only be taken upon clear evidence that increased imports have caused or are threatening to cause serious injury pursuant to an investigation in accordance with the procedures laid down in the WTO Agreement on Safeguards.
3. The Party intending to take a bilateral safeguard measure under this Article shall immediately, and in any case before taking a measure, make notification to the other Parties and the Joint Committee. The notification shall contain all pertinent information, which shall include evidence of serious injury or threat thereof caused by increased imports, a precise description of the product involved and the proposed measure, as well as the proposed date of introduction, expected duration and timetable for the progressive removal of the measure.
4. If the conditions set out in paragraph 1 are met, the importing Party may take measures consisting in:
 - (a) suspending the further reduction of any rate of duty provided for under this Agreement for the product; or
 - (b) increasing the rate of customs duty for the product to a level not to exceed the lesser of:
 - (i) the MFN rate of duty applied at the time the action is taken; or
 - (ii) the MFN rate of duty applied on the day immediately preceding the date of the entry into force of this Agreement.
5. Bilateral safeguard measures shall be taken for a period not exceeding two years. In very exceptional circumstances, after review by the Joint Committee, measures may be taken up to a total maximum period of three years. No measure shall be applied to the import of a product which has previously been subject to such a measure.
6. The Joint Committee shall, within 30 days from the date of notification referred to in paragraph 3, examine the information provided in order to facilitate a mutually acceptable resolution of the matter. In the absence of such resolution, the importing Party may adopt a measure pursuant to paragraph 4 to remedy the problem. In the selection of the bilateral safeguard measure, priority must be given to the measure which least disturbs the functioning of this Agreement. The bilateral safeguard measure shall be immediately notified to the other Parties and the Joint Committee and shall be the subject of periodic consultations in the Joint Committee, particularly with a view to establishing a timetable for their abolition as soon as circumstances permit.
7. Upon the termination of the measure, the rate of customs duty shall be the rate which would have been in effect but for the measure.
8. In critical circumstances, where delay would cause damage which would be difficult to repair, a Party may take a provisional bilateral safeguard measure pursuant to a preliminary determination that there is clear evidence that increased imports constitute a substantial cause of serious injury, or threat thereof, to the domestic industry. The Party intending to take such a measure shall immediately notify the other Parties and the Joint Committee thereof. Within 30 days of the date of the notification, the procedures set out in paragraphs 2 to 6 shall be initiated.
9. Any provisional measure shall be terminated within 200 days at the latest. The period of application of any such provisional measure shall be counted as part of the duration of the measure set out in paragraph 5 and any extension thereof. Any tariff increases shall be promptly refunded if the investigation described in paragraph 2 does not result in a finding that the conditions of paragraph 1 are met.
10. Five years after the date of entry into force of this Agreement, the Parties shall review in the Joint Committee whether there is need to maintain the possibility to take bilateral safeguard measures

between them. If the Parties decide, after the first review, to maintain such possibility, they shall thereafter conduct biennial reviews of this matter in the Joint Committee.

Article 22

General Exceptions

The rights and obligations of the Parties in respect of general exceptions shall be governed by Article XX of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 23

Security Exceptions

The rights and obligations of the Parties in respect of security exceptions shall be governed by Article XXI of the GATT 1994, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

CHAPTER 3

PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Article 24

Protection of Intellectual Property

1. The Parties shall grant and ensure adequate, effective and non-discriminatory protection of intellectual property rights, and provide for measures for the enforcement of such rights against infringement thereof, counterfeiting and piracy, in accordance with the provisions of this Article, Annex VI and the international agreements referred to therein.
2. The Parties shall accord to each other's nationals treatment no less favourable than that they accord to their own nationals. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of Articles 3 and 5 of the WTO Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (hereinafter referred to as "the TRIPS Agreement").
3. The Parties shall grant to each other's nationals treatment no less favourable than that accorded to nationals of any other State. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of the TRIPS Agreement, in particular Articles 4 and 5 thereof.
4. The Parties agree, upon request of any Party to the Joint Committee, to review the provisions on the protection of intellectual property rights contained in the present Article and in Annex VI, with a view to further improving the level of protection and to avoiding or remedying trade distortions caused by actual levels of protection of intellectual property rights.

CHAPTER 4

INVESTMENT, SERVICES AND GOVERNMENT PROCUREMENT

Article 25

Investment

1. The Parties shall endeavour to provide in their territories stable, equitable and transparent investment conditions for investors of the other Parties that are making or seeking to make investments in their territories.
2. The Parties shall admit investments by investors of the other Parties in accordance with their laws and regulations. They recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing health, safety or environmental standards.
3. The Parties recognise the importance of promoting investment and technology flows as a means for achieving economic growth and development. Co- operation in this respect may include:
 - (a) appropriate means of identifying investment opportunities and information channels on investment regulations;
 - (b) exchange of information on measures to promote investment abroad; and
 - (c) the furthering of a legal environment conducive to increased investment flows.
4. The Parties affirm their commitment to review issues related to investment in the Joint Committee no later than five years after the entry into force of this Agreement, including the right of establishment of investors of one Party in the territory of another Party.
5. Iceland, the Principality of Liechtenstein and the Swiss Confederation, on the one part, and Serbia, on the other, shall refrain from arbitrary or discriminatory measures regarding investments

by investors of another Party mentioned in this paragraph and shall observe obligations they have entered into with regard to specific investments by an investor of another Party mentioned in this paragraph.

Article 26

Trade in Services

1. The Parties shall aim at achieving gradual liberalisation and the opening of their markets for trade in services in accordance with the provisions of the General Agreement on Trade in Services (hereinafter referred to as “the GATS”), taking into account ongoing work under the auspices of the WTO.
2. If a Party grants to a non-Party, after the entry into force of this Agreement, additional benefits with regard to the access to its services markets, it shall afford adequate opportunities for negotiations with a view to extending these benefits to another Party on a reciprocal basis.
3. The Parties undertake to keep under review paragraphs 1 and 2 with a view to establishing an agreement liberalising trade in services between them in accordance with Article V of the GATS.

Article 27

Government Procurement

1. The Parties shall enhance their mutual understanding of their government procurement laws and regulations with a view to progressively liberalising their respective procurement markets on the basis of non-discrimination and reciprocity.
2. In order to improve transparency, the Parties shall publish their laws, or otherwise make publicly available their laws, regulations and administrative rulings of general application as well as their respective international agreements that may affect their procurement markets. The Parties shall promptly respond to specific questions and provide, upon request, information to each other on such matters.
3. If a Party grants to a non-Party, after the entry into force of this Agreement, additional benefits with regard to the access to its procurement markets, it shall agree to enter into negotiations with a view to extending these benefits to another Party on a reciprocal basis.

CHAPTER 5

PAYMENTS AND CAPITAL MOVEMENTS

Article 28

Payments for Current Transactions

Subject to the provisions of Article 30, the Parties undertake to allow all payments for current transactions to be made in a freely convertible currency.

Article 29

Capital Movements

1. The Parties shall ensure that capital for investments made in companies formed in accordance with their respective laws, any returns stemming therefrom, and the amounts resulting from liquidations of investments are freely transferable.
2. The Parties shall hold consultations with a view to facilitating the movement of capital between the EFTA States and Serbia and achieve its complete liberalisation as soon as conditions permit.

Article 30

Balance of Payments Difficulties

Where an EFTA State or Serbia is in serious balance of payments difficulties, or under threat thereof, the EFTA State concerned or Serbia, respectively, may, in conformity with the conditions laid down within the framework of the GATT and in Articles VIII and XIV of the Statutes of the International Monetary Fund, take restrictive measures with regard to current payments if such measures are strictly necessary. The EFTA State concerned or Serbia, as the case may be, shall inform the other Parties immediately of such measures and shall provide as soon as possible a timetable for their removal.

Article 31
Clarifications

It is understood that the obligations stated in this Chapter are without prejudice to the equitable, non- discriminatory and good faith application of measures pursuant to court orders or judgements and administrative proceedings. It is also understood that the right of an investor to freely transfer amounts in relation to his investment is without prejudice to any fiscal obligation such an investor may have.

CHAPTER 6
INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 32
The Joint Committee

1. The Parties hereby establish the EFTA-Serbia Joint Committee. It shall be composed of representatives of the Parties, which shall be headed by Ministers or by senior officials delegated by them for this purpose.
2. The Joint Committee shall:
 - (a) supervise and review the implementation of this Agreement, inter alia by means of a comprehensive review of the application of the provisions of this Agreement, with due regard to any specific reviews contained in this Agreement;
 - (b) keep under review the possibility of further removal of barriers to trade and other restrictive measures concerning trade between the EFTA States and Serbia;
 - (c) oversee the further development of this Agreement;
 - (d) supervise the work of all sub-committees and working groups established under this Agreement;
 - (e) endeavour to resolve disputes that may arise regarding the interpretation or application of this Agreement; and
 - (f) consider any other matter that may affect the operation of this Agreement.
3. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working groups as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks. Except where otherwise provided for in this Agreement, the sub-committees and working groups shall work under a mandate established by the Joint Committee.
4. The Joint Committee shall take decisions as provided for in this Agreement, and may make recommendations, by consensus.
5. The Joint Committee shall meet within one year of the entry into force of this Agreement. Thereafter, it shall meet whenever necessary upon mutual agreement but normally every two years. Its meetings shall be chaired jointly by one of the EFTA States and Serbia. The Joint Committee shall establish its rules of procedure.
6. Each Party may request at any time, through a notice in writing to the other Parties, that a special meeting of the Joint Committee be held. Such a meeting shall take place within 30 days of receipt of the request, unless the Parties agree otherwise.
7. The Joint Committee may decide to amend the Annexes and Protocols to this Agreement. Subject to paragraph 8, it may set a date for the entry into force of such decisions.
8. If a representative of a Party in the Joint Committee has accepted a decision subject to the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall enter into force on the date that the last Party notifies that its internal requirements have been fulfilled, unless the decision itself specifies a later date. The Joint Committee may decide that the decision shall enter into force for those Parties that have fulfilled their internal requirements, provided that Serbia is one of those Parties. A Party may apply a decision of the Joint Committee provisionally until such decision enters into force for that Party, subject to its constitutional requirements.

CHAPTER 7
DISPUTE SETTLEMENT

Article 33

Consultations

1. In case of any divergence with respect to the interpretation, implementation and application of this Agreement, the Parties shall make every attempt through cooperation and consultations to arrive at a mutually satisfactory solution.
2. Any Party may request in writing consultations with any other Party regarding any actual or proposed measure or any other matter that it considers might affect the operation of this Agreement. The Party requesting consultations shall at the same time notify the other Parties in writing thereof and supply all relevant information.
3. The consultations shall take place in the Joint Committee if any of the Parties so requests within 20 days from the receipt of the notification referred to in paragraph 2, with a view to finding a commonly acceptable solution. If the Party to which a request is made in accordance with paragraph 2 does not reply within ten days or does not enter into consultations within 20 days after receipt of the request, the Party making the request is entitled to request the establishment of an arbitration panel in accordance with Article 34.

Article 34

Arbitration

1. Disputes between the Parties relating to the interpretation of rights and obligations under this Agreement, which have not been settled through direct consultations or in the Joint Committee within 60 days from the date of the receipt of the request for consultations, may be referred to arbitration by the complaining Party by means of a written notification addressed to the Party complained against. A copy of this notification shall be communicated to all other Parties so that each of those Parties may determine whether to participate in the dispute.
2. Where more than one Party requests the establishment of an arbitration panel relating to the same matter, a single arbitration panel may, whenever feasible, be established to consider such disputes¹.
3. A Party that is not a party to the dispute shall be entitled, on delivery of a written request to the parties to the dispute, to make written submissions to the arbitration panel, receive written submissions, including annexes, from the parties to the dispute, attend hearings and make oral statements.
4. The arbitration panel shall comprise three members. Within 25 days of the receipt of the notification referred to in paragraph 1, each party to the dispute shall appoint one member, unless a single arbitration panel is established in accordance with paragraph 2. In the latter case, the EFTA States shall appoint one member and Serbia shall appoint one member. The two members already appointed shall agree on the appointment of the third member within 30 days of the appointment of the second member. The third member shall not be a national of the Parties, nor permanently reside in the territory of any such Party. The member thus appointed shall be the President of the arbitration panel.
5. The arbitration panel shall examine the matter referred to it in the request for the establishment of an arbitration panel in light of the provisions of this Agreement applied and interpreted in accordance with the rules of interpretation of public international law. The award of the arbitration panel shall be final and binding upon the parties to the dispute.
6. The award of the arbitration panel shall be rendered within 180 days of the date on which the President of the panel was appointed. This period can be extended by a maximum of 90 days, if the parties to the dispute so agree.
7. The expenses of the arbitration panel, including the remuneration of its members, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares.

¹ For the purpose of this Chapter, the terms "Party" and "party to the dispute" are used regardless of whether two or more Parties are involved in a dispute.

8. Unless otherwise specified in this Agreement or agreed between the parties to the dispute, the Optional Rules for Arbitrating Disputes between Two States of the Permanent Court of Arbitration (PCA), effective 20 October 1992, shall apply.

Article 35

Implementation of the Award

1. The Party concerned shall promptly comply with the award of the arbitration panel. If it is impracticable to comply immediately, the parties to the dispute shall endeavour to agree on a reasonable period of time to do so. In the absence of such agreement within 30 days from the date of the award, either party to the dispute may, within ten days from the expiration of such period, request the original arbitration panel to determine the length of the reasonable period of time.
2. The Party concerned shall notify the other party to the dispute of the measure adopted in order to implement the award.
3. If the Party concerned fails to comply with the award within a reasonable period of time and the parties to the dispute have not agreed on any compensation, the other party to the dispute may, until the award has been properly implemented or the dispute has been otherwise resolved, and subject to a prior notification of 30 days, suspend the application of benefits granted under this Agreement, but only equivalent to those affected by the measure that the arbitration panel has found to violate this Agreement.
4. Any dispute regarding the implementation of the award or the notified suspension shall be decided by the arbitration panel upon request of either party to the dispute before compensation can be sought or suspension of benefits can be applied. The arbitration panel may also rule on the conformity with the award of any implementing measures adopted after the suspension of benefits and whether the suspension of benefits should be terminated or modified. The ruling of the arbitration panel under this paragraph shall normally be given within 45 days from the date of receipt of the request.

Article 36

Non-Application

This Chapter shall not apply to Articles 12 and 13, paragraph 1 of Article 17 and paragraph 1 of Article 20, where the WTO Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes may be applicable.

CHAPTER 8

FINAL PROVISIONS

Article 37

Fulfilment of Obligations

The Parties shall take any general or specific measures required to fulfil their obligations under this Agreement.

Article 38

Annexes and Protocols

The Annexes and Protocols to this Agreement, including their Appendices, are an integral part of this Agreement.

Article 39

Evolutionary Clause

1. The Parties undertake to review this Agreement in light of further developments in international economic relations, inter alia in the framework of the WTO, and to examine in this context and in light of any relevant factor the possibility of further developing and deepening their co-operation under this Agreement and to extend it to areas not covered therein. The Joint Committee shall regularly examine this possibility and, where appropriate, make recommendations to the Parties, particularly with a view to opening up negotiations.

2. Agreements resulting from the procedure referred to in paragraph 1 shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Parties in accordance with their own procedures.

Article 40

Amendments

1. The Parties may agree on any amendment to this Agreement. Unless otherwise agreed by the Parties, amendments shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval.
2. The text of the amendments as well as the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

Article 41

Relation to Other International Agreements

1. The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the rights and obligations of the Parties under the WTO Agreement and the other agreements negotiated thereunder to which they are a party and any other international agreement to which they are a party.
2. This Agreement shall not preclude the maintenance or establishment of customs unions, free trade areas, arrangements for frontier trade and other preferential agreements insofar as they do not have the effect of altering the trade arrangements provided for in this Agreement.
3. When a Party enters into a customs union or free trade agreement with a third party it shall, upon request by any other Party, afford adequate opportunity for consultations with the requesting Party.

Article 42

Accession

1. Any State becoming a member of the European Free Trade Association may accede to this Agreement, provided that the Joint Committee approves its accession, on terms and conditions to be agreed upon by the Parties. The instrument of accession shall be deposited with the Depositary.
2. In relation to an acceding State, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession, or the approval of the terms of accession by the existing Parties, whichever is later.

Article 43

Withdrawal and Expiration

1. Each Party may withdraw from this Agreement by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect six months after the date on which the notification is received by the Depositary.
2. If Serbia withdraws, this Agreement shall expire when its withdrawal becomes effective.
3. Any EFTA State which withdraws from the Convention establishing the European Free Trade Association shall, ipso facto on the same day as the withdrawal takes effect, cease to be a Party to this Agreement.

Article 44

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval in accordance with the respective constitutional requirements of the Parties. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.
2. This Agreement shall enter into force on 1 April 2010 in relation to those Parties which have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, or notified provisional application to the Depositary, at least two months before that date, and provided that Serbia is among those Parties.
3. In case this Agreement does not enter into force on 1 April 2010 it shall enter into force on the first day of the third month after at least one EFTA State and Serbia have deposited their

instruments of ratification, acceptance or approval, or notified provisional application to the Depositary.

4. In relation to an EFTA State depositing its instrument of ratification, acceptance or approval after this Agreement has entered into force, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.
5. If its constitutional requirements permit, any EFTA State or Serbia may apply this Agreement provisionally pending ratification, acceptance or approval by that Party. Provisional application of this Agreement shall be notified to the Depositary.
6. This Agreement shall not enter into force or be applied provisionally between an EFTA State and Serbia unless the complementary agreement on trade in agricultural products between that EFTA State and Serbia enters into force or is applied provisionally simultaneously. It shall remain in force between that EFTA State and Serbia as long as the complementary agreement remains in force between them.

Article 45

Depositary

The Government of Norway shall act as Depositary.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Geneva, this 17th day of December 2009, in one original. The Depositary shall transmit certified copies to all the Parties.